

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

külső monostorutca 152 szám alatt.

Megjelen a lap hetenként négyszer a m. Vasárnap, Kedden, Csütörtökön és Szombaton.

Ara évi negyedr. 3 ft. 6. Hirdetési ár: négyhasábos sorát először 7 kr, másodsor 6 kr, harmadsor 5 kr. o. é. s minden hirdetés után 30 kr bérletdíj. Előzetes a hirdetés a kiadó-hivatalnál kezdődik.

KIADÓ-HIVATAL

Közép-tetű, STEIN J. könyvkereskedése.

Kolozsvár, aug. 31-én 1861

(H. S.) Mint villámok a sötét éjén át, úgy szemlélhetők a politikai világban is némely tünemények, melyek a bizonytalanság kódén át némi futó világot vetnek az általánosabb értelemben vett helyzet természetére. Könnyű az egészről közelgő viharra következtetni, mely talán a mi fejünk felett is tombolni fog. Csak egy kis phantasia kell, s már hallani is vélhetjük a nagy rázkódás közelgő moráját. De habár tagadhatlan, hogy tüzes aknák forrongnak a béke talapzata alatt, még talán nem vagyunk annyira, hogy a „nagy explosio“ rögtön bekövetkezéséről kelljen tartanunk. Mindamellett tekintélyes külföldi vélemények oda irányulnak, hogy immár alig van egyéb hátra, mint a nagy kitörés, mely minden túlfeszültségnek úgy az erkölcsi, mint a physikai világban legtermészetesebb következtése szokott lenni. És az tagadhatlan, hogy az európai béke e perczen távolról se látszik örök időkre biztosítva.

Az olasz, magyar, lengyel keleti és amerikai élő kérdésekkel tüzeten foglalkozó külföldi lapok közül a brüsszeli „Le National“ fejezi ki legkomolyabban és leghatározottabban aggodalmát az európai béke általánosabb megzavarása iránt.

E lap, miután egyik cikkében felmutatja, hogy a „béke érdekében“ annak idejében világra hozott „szent szövetség“ többé a szükséges elemek hiánya miatt meg nem ujlhat; hogy a népek joga és érdeke az ma, a mire egyedül építhetni; hogy Oroszország keleten természetesen rendeltetése szerint a civilisálás ösvényét követendi; hogy Olaszországot a maga függetlenségében szabadon kifejlődni, másfelől a szlávokat, magyarokat és románokat szövetkezni, és Európában az őket megillető rangot elfoglalni látandjuk; hogy a német egység a szövetség elleni küzdelemben diadalmaskodni fog, egy másik „résümé politique“-jában így elmélkedik:

„A helyzet Olaszországban mindinkább súlyosul. Képzelné se lehet valami nyugtalanítóbbat, mint a mi ott készülöben van.

Soha az általános béke előttünk nem látszott oly komolyan fenyegetettnék, még az olasz háború folyama alatt se. Ugy tetszik, mintha az európai politikának irányadó hatalmasságok valami fatalis vakságba estek volna; nem ismerik fel a legjelentékenyebb, legvilágosabb és óvakodásra intő jeleket; nem értik, hogy vannak elkerülhetlen szükségességek; hogy ütött az óra, hogy többé nem lehet semmit félvállról venni, semmit hátráltatni, semmit megakadályozni, hogy egy felsőbb hatalom minden politikai mozgalomba magával ragadja a népeket, hogy minden ellenállás hasztalan, hogy a veszély nöftön nő, hogy a válság borzasztó, s hogy sebesen közelgünk a vég megoldás felé. — Többé nincs semmi veszteni való idő; az alkudozások ideje elmúlt, a diplomaták ügyeskedésének vége, sorakozni kell valahová, s kétséges: vajjon az ember közönyös vagy semleges maradhat-e? Mindenkinél nyilatkoznia és szövetségest választania kellend, s mindenki erejéhez és érdekeihez képest harezra lesz felhíva. A dolgok oda fejlődtek, hogy a veszély mindenütt ugyanaz, s bárhol pattanjon a szikra, egész Európát fellobbanthatja. Ez volt-e a cél, a mely felé annyi törekvés irányult? Ez sikerült, és pedig reményen felyül. A függetlenség és szabadság becses dolgok; nem hittük soha, hogy azok nagy áldozatok nélkül megszerezhetők legyenek, de meg kell vallanunk, hogy ezen áldozatok mostani nagysága még félelmünket is feljűlmulja. Mindenki jól tudta, hogy az isteni jog és a papikar nem fog küzdelem nélkül lemondani, hogy a két elv, mely hatalomért küzd, egy napon szembeszáll, s hogy a kihívó állástól nem lesz visszalépés; de talán túlságos bizalommal viseltetve némely népek és fejedelmek érettsége iránt, reméltük a dolgok végét igen sok harc és felforgatás nélkül érni el. Ezen reményünk napról napra halványul; nem esünk még ugyan kétségbe, azonban látva, mily gonosz fordulatot vesznek a dolgok, mennyi idegen érdek vegyül a felkorbácsoltság nagy kérdése, mi az előnye még most is a jogsajnálattaméltóbb hagyományoknak, a legreac-

nariusabb előítéleteknek, a legmegmagyarázhatlanabb vak gyűlölségeknek, szemlélve ezen minden oldalról vetélkedést, s hogy minő nagyváróság és állítások árulják el magukat, mily rettenetes tervek fenyegetik a világ békéjét, mily károztataméltó szövetségek alakulnak, s mily tömörkedő zűrzavarban vesznek el a nemzetközi viszonyok, egészen fel vagyunk gerjedve és megütközve, mert egészen átlátjuk ezen minden oldalról észrevehető rémedelmes felkészülődés okát, s csak igen jól kitaláljuk, hogy ki számára tételnek az előkészületek a harezra. Számba kell azonban venni, hogy itt a választás tárgya: béke vagy háború; és a választás néhány nap múlva már késő, lehetetlenné válhatik. Mi hön ohatjuk, hogy a béke megőriztessék; mert azon veszteség, pusztítás és változás, mely Európa határai közt előidéztethetik egy európai háború által, felszámíthatlan. Azonban ha, mint előbb mondtuk, meg kell adni a szabadság árát, ha meg van írva, hogy a küzdelem elkerülhetlen, ha a fejedelmek vaksága és némely népek rajongása meggyógyíthatlan, s ha végül az isteni jog és az 1789-diki eszmék közti harezot csak a fegyverrel dönthetni el, ám legyen! teljesüljön be, a mi elvégeztetett: minden út az új Rómába vezet!“

Eddig a szemfüles francia lap, melynek felirastó szövegát jónak láttuk a Karpátok közt is viszhangoztatni.

Kolozsvárváros aug. 31-én tartott közgyűlésében szövegére került a határmivéleli rendszer kérdése. A városi földbirtokosoknak ugyanis egy, akarjuk hinni mind számára, mind erkölcsi nyomatlanságra csekély része érvényre törekedett juttatni azon nézetet, miszerint az alkotmányosság visszaállításának eszméjéből önként foly, hogy a mezei gazdálkodásban is azon rendszer állítsanak vissza, mely 1848-ig s azon innen is néhány éven át divatozott: a három fordulóju határmivélel és az ugaroni közös legeltetés. Kolozsvár képviselői, a mint a föltétel megírta, a harezra szulva van, kimondotta, miként a tulajdon szentségének eszméjéből kifolyólag minden földbirtokos jogosulva lévén saját földét, birtokostársai hasonló jogának sérelme nélkül, belátása és tetszése szerint használni, e kérdésnek elvileg még csak vitatásába elegendi sem tartja magát illetékesnek. Mintán tehát a társadalmi közhatalom a tulajdonjognak csak megtámadások, igazságtalan korlátozások elleni védelmezésére van hivatva, a mennyiben a földbirtok jelenlegi szétaraboltsága mellett, némely birtokosokhoz vezető utak, itató-helyek iránt felmerülő kérdések s általában nem elég szigorral kezelt mezei rendőrség miatt éppen a tulajdonjog lenne megrövidítve, a tárgyat ezen szempontból megvitatás és véleményadás végett bizottsághoz utasította.

Külföldi lapok a magyar ügyről.

A „Constitutionnel“ félhivatalos francia lap aug. 25-diki szemléjében így okoskodik: „A magyar országgyűlés elosztása bevégeztet tény. A cs. kir. kormány ezen elosztást azzal indokolja, mert az országgyűlés nem akart követeket küldeni a Reichsrathba. Ellenben az országgyűlés mindig azt mondá, hogy addig, míg az alkotmány helyreállítva nincs, törvénykezési dolgokba nem avatkozhatik. Ez circulus vitiosus.

Az elosztás a kormányok kétségtelen joga, azonban az országgyűlés hivatkozik az 1848-ki törvényekre, melyekben ki van mondva, hogy a budget megszavazása előtt az országgyűlést feloszlatni nem lehet. Második circulus vitiosus.

Van azonban egy pont, melyre nézve mindenki egyetért. Tudniillik, a midőn az osztrák kormány úgy oszlatja el a parlamentet, hogy az újnak összehívására elrendelt határidőt meg nem tartja, a midőn az összehívást személyes tekintetekből (értsd, mivel jól tudja, miszerint az új országgyűlés is csak a réginek nyomdokait követné) akkor már föltétlenül elhagyja a kormány a törvényes tét: következőleg addig, míg új országgyűlés nem hívatik egybe, Magyarországon csak tényleges és csak erőhatalommal föntartott állapot fog létezni.

Különbö az osztrák-magyar kérdés oly bonyolodott, hogy nem merünk könnyedén a felek közt itélni. Ugy látszik, hogy a magyarok, a midőn törvényes jogaikért küzdtek, oly eljárást követtek, s oly eszközöket használtak, mik ügyöknek ártottak. Ellenben ha a bécsi minisztérium azt állítja, hogy a Reichsrath Magyarországot a társnemezek nélkül is az egész birodalmat képviselheti, az csak a Scherling ur által megkísérlett birodalmi egység eszméjét compromittálja.

Ezen, ugyszólván megoldhatlan problémák foglalkodtatják a mai angol lapokat. A „Morning Post“ azt mondja: „Ha Roebuck olvasta volna a magyar országgyűlés protokollját, nem szólna ily mérsékeltséget nem ismerő hangon.“

Azonban — folytatja a „Constitutionnel“ — a „Mor-

ning Post“ még tovább megy, mert e lap megtagadja azt, hogy Ausztriát az alkotmányos hatalmak közé lehessen számítani: „az csak megvetendő hypoeris — írja az angol lap — a midőn e kormány az alkotmányosság bálványképét veti oda a népnek, míg maga intőzik ezen eszmétől és csak parádezni akar a külföld előtt, hogy ezzel bizonyítsa be politikájának szadadelvűségét.“

Mit mond erre a „Journal des Débats“? mely ezen kérdésben tántoríthatlan következetességgel összevazarja az (osztrák) parlamentarismust, a (magyarok) szadadsági ügyével?

A „Times“ a mellett van, hogy a „magyarok nem fogják eladni azt, mi az övék, egy tál leucseér, ha mindjárt jól is van az elkészítve. Magyarországnak nem szereti Ausztriát. Lehet-e ezen csodálkozni? Magyarországot a becsület köti Olaszországhoz. Nemde Ausztria hibája miatt van ez így?

Az ember arra nézve legkevésbé felelős a világon: hogy kihe hisz? Kibé nem? Kevés ember hisz a Bourbonoknak, vagy az ausztriai... kormányoknak. S valóban a nevezettek adtak is erre elég okot. Azonban ha Angliát a tulburgók arra kéri, hogy segítse az európai sulygyen föntartását: mások pedig a szabadság és nemzetiség igényeinek pártolását sürgetik; Anglia csak azt feleli, hogy van nekünk magunknak is elég hibánk a multban, s azért nem kívánjuk mások bönéért is a felelősséget felvenni.

Csak ezen keserű sorait közöljük a „Times“nak, megjegyezvén, hogy a többi angol lap is így ítél azon teoriák (vagy is az osztrák-angol szövetség) felett, melyek a southamptoni lakomán a világ elé szórtattak.

Az „Opinion nationale“ így kiált fel: Ezt nevezik tehát alkotmányos kormányt Ausztriában! A birodalmi tanács lett hát ítélő-bírja valamennyi ausztriai nemzetiségnek! E centralistákhoz álló testület szabja meg tehát Magyar, Horvát, Csehországot adóját. A magyarokat szláv ezredkekkel, a cseheket és lengyeleket magyar badsereggel tarták fékén. Ez az alkotmányos eljárás Ausztriában! A szabadelvű Európa bizonyosan nem fog szobrot emelni Scherling urnak.

Egység és szabadság, e két eszme nyög, látva, hogy egy kalap alá vannak szorítva Ausztriában. Egyik előbb utóbb el fogja nyelni a másikat, s a küzdelem rövid időn kitör. A bécsi udvar kiszámította e lépése fontosságát s annak következményeit, végezni akarja a magyar és szláv szövetségi törvényeket, és Scherling az alkotmányos miniszter ur nagyon szívesen látná, ha a magyarok türelmet veszve mozogni kezdenének, hogy őket alkotmányos (?) erőszakkal rendre utasítsa.

Ezután megjegyzi a nevezett lap, miként felfogja, hogy a magyaroknak nehéz dolog tovább szenvedni és fájdalmas, könnyeiket elnyelniök, azonban türelemre inti, mert Ausztria el van készülve, hogy a mozgalomnak rögtön nyakát szegje. Mindenek felett pedig inti Ausztria népeit, a magyarokat, a horvátokat, románokat, lengyeleket és cseheket, hogy tartsanak össze, mert ügyük viszonyos rokonságban állnak egymáshoz, és mindnyájuk szabadsága vesztve, ha szorosan együtt nem tartanak.

A „Morning Post“ aug. 24-iki főcikkében azon reményt fejezi ki, hogy az osztrák kormány néhány hó múlva belátandja hibáját. Az „Examiner“ írja: „A magyar országgyűlés két házatól egyértelműleg elfogadott felirat hangja és tartalma Angolországok a legélekenb emlékezteti saját parlamentjeinek legjelentékenyebb okmányaira.

Az alkotmányosság eszméjének vitatása, s azon férfi jellem, a ki tolmácsa lett ezen érzelmeknek, Angolország szabadsági küzdelmeinek legfényesebb korszakát (a midőn Pym bölcs tanácsai vezették az ugynevezett hosszú parlamentet), tüntetik elénk.“

A „Saturday Review“ megjegyzi: „A magyaroknak nem sikerült saját alkotmányukat visszanyerni: de megtehették, hogy az ausztriai birodalmi alkotmány lehetlenné váljék. A bécsi kormány még nem találta fel azon titkot, hogy a nyomoru tíz krajczáros jegyekről, mik pedig Ausztriában a főforgalmi pénznemet képezik, megszabadulhasson; nem találta föl azon titkot, hogy az ipar emelése által az állam pénzügyeinek bukását megakadályozza, s oly hadsereget tarthasson föl, mely minden esetben egyenlő érzelmeiktől vezéreltessék.

„Lehet, hogy igaza volt, a midőn megkísérle akaratát érvényesíteni, s Magyarországgal parlamenti harcra elegyedett. De most, a midőn a magyarok ereje, politikai bölcsesége és kitartása, minden várakozáson felülnek bizonyította be magát, s a midőn Ausztria e nép előtt kísérletével hajótörést szenvedett, rá nézve Európára nézve legjobban lesz, ha ezen kormány elküvetett hibáját, minélelőbb elismerendi.“

— A „P. N.“ resumálván az angol lapok eddigi nyilatkozatait, úgy találja, hogy határozottan az egyetlen „Herold“ állott Ausztria pártjára, a többi Magyarországgal szembeállott. S a bécsi centralista sajtó még sem pirul azt állítani, hogy az európai közvélemény részükön van.

Reichsrath.

A magyar országgyűlés felosztása következtébeni császári izenetre a két ház által kinevezett bizottságok következő felirati javaslatokat szerkesztettek:

A felső ház felirati javaslata.

Cs. k. Apostoli Felség!

A reichsráthi uralkodóháza örömrézzel fogadta azon közleményeket, melyeket ezen házban a miniszterium, Felség megengedése alatt, a magyar bonyodalmakra vonatkozólag hozott legfelsőbb határozatokról tön.

Mi két irányban ismertül fel abban a fejedem szilárd-ságát, ki el van határozva öröklött jogát megővni, de egy-szersmind a megkezdett alkotmányos uton is maradni és Magyarországon kívüli népeinek jogait védni.

Mi becsüljük a békeszeretetet, mely dacára oly ko-moly ellentétnek, még sem tartja elzártnak a jövőre való egyezkedés útját.

Mi örömdünk az atya gondosságán, ki egy részint tényleg vezetett, részint megrezzentett tömeget előre öhajgt megkímélni azon megbánástól, melyet minden érdekek el-vesztése s a műveltség világában való egyedülmaradás azok-ra is hozand, kik most a rendetlenséget szabadságnak, s a konokságot állhatatosságnak látszanak tartani.

Vajha ébredne föl ismét a Lajtán túl is sugára azon testvérszeretethez, mely bennünk él, s melylyel mi azon egyesítő köteleket tartjuk, melyet a közös jólét valódi fel-ismerése, a viszonyos segély és biztosítás dicső tettei szá-zadok óta Ausztria néptörzsei körül öveztek.

A bizottmány tagjai: Rauscher bibornok, Salm, Met-ternich, Colloredo herceg, Grillparzel, Auersperg herceg, és Auersperg gróf.

Ezen felirati javaslat az urak házában aug. 28-dikán tárgyalott. Az érdekes vitaközlésből kiemeljük a „Sürgöny” bécsi tudósításából a következő részeket: A gyűlekezeti-ben gróf Auersperg Antal lépett fel mint azon bizottmány-nak szószólója, mely ezen feliratot gyártotta. Indokolja a felirati javaslatnak kurtaságát s jelentéktelenségét. — „A bi-zottmány e válságos perczben nem talált egyéb teendőt, mint kijelenteni, hogy a gyűlekezeti határozottan Ő Felsége mellett áll” és meg kell vallanunk, hogy ezen szempontnál fogva még ezen kurtá felirat is hosszú.

Az ellenzék részéről legelső az ősz Palaczky, a nagy-bírt cseh tudós, Riegernek atyai vezére s tanítója szól. A felirati javaslat, mint tudva van, azzal kezd, hogy a felső-ház „örvendetes megindulással” fogadta a kormány közleményeit, a magyar hongyűlésnek feloszlata felett. Szónok nem tudja felogni, vajjon mi legyen a birodalom jelen helyzetében az örvendetes. Beszédének velejét azzal kezdi, hogy a magyar eljárás dorgálja, mivel szem elől tévesztette, mikép a világ-azellem is játszik szerepet a tör-ténésben, s hogy ezen szellem szorosabb frigyestésre s nem egymástól elidegenítésre szólítja a nemzeteket. Magasztalja Ő Felséget, mivel a magyar hongyűléssel való tárgyalásban nagyilekül türelmet tanúsított, s köszönetet mond a császár-nak azon kijelentésért, hogy a magyar bonyodalmak vég-megoldását a béke útján fogja keresni. . . .

Mennyire volt azonban a gyűlekezeti elhatározva, hogy az ellenzéki vitát túrni nem fogja, mutatja a körülmény, mikép még ezen szavakat is türelmetlenül hallgatta. Egye-sek a szónokot már itt is ezen intéssel: „a dologra!” felbe-kalta; felszólította a ház tagjait, hogy a szónokot ne závár-ják, s Palaczkyt megkérte, folytatná csak beszédét, mit az ősz tudós meg is tett.

„E bevezetés után — ugymond — láthatja a magas ház, mikép nem akarok a magyar eljárás mellett ügyvéd-kedni; de dacára ennek, a felirati javaslatot nem helyes-berhetem. Már a császári üzenetben (egy nevezik itt a minisz-teri közlést) találtam egyes kemény tételeket; de ebből a felirathoz ingerült, engeszteléstelen szellem szól a magyar nemzethez, s úgy találom, hogy e felirat az egész magyar nemzetet kárhóztatja. Eddig hiába törekedtünk a birodalom legfontosabb ügyét tárgyalás alá venni. Gondosan kerülték a vitát. Azt hitték, kárt fog okozni, pedig a hallgatás még nagyobb tette a szakadást. Ideje már, hogy a kormány vezéreszméjével foglalkozunk. A kormány még eddig nem jelölte ki irányát oly határozottan, mint ezt a császári üze-netben tette. Pedig a centralisatio Ausztriának minden nem-nemet népeinél azonos a germanisatioval. Onnan van az, hogy a pártok nálunk nem politikai, hanem nemzetiségi szempontok s érdekek szerint alakulnak. A nemzeti pártok Ausztriában újak, mert új a kűforrás is, melyből eredtek: február 26-ka és ezen pártoskodás annál inkább fejlődik ki, minél nagyobb érvényt nyer február 26-ka.”

A gyűlekezeti ismét nyugtalanokdai kezd; trüszsze-nés, köhögés s más mindenféle zaj a szónok hangját elte-metni törekszik. Palaczky azonban folytatja beszédét; fejte-gett, miszerint a birodalmi tanács jelen alakjában az alsó-háznak német majoritására van ruházva minden hatalom. . . . Itt azonban a zaj tetőpontját éri s maga az elnök is föl-szólítja a szónokot, hogy a tárgyra szorítkozzék. Palaczky ismétli, hogy a föliratban tekintetbe kellene venni az ano-maliát, miszerint az alsóháznak német majoritása rendelke-zik a birodalom fölött.

Elnök: A fölirati javaslat van tárgyaláson, nem pe-dig az alsóháznak megítélése.

Akkor hallgatnom kell — válaszol Palaczky s kedvet-lentül foglalja el ismét helyét.

Elnök: Szónok ur bevégezze beszédét? Palaczky e kérdésre nem felel s az elnök ur más szónokot hi fel.

Gróf Thun Leo ezeket mondja: „En és barátain rég valljuk, miszerint az eddig követett ut nem vezet jóra. Ilyen közös intézetekben az állam soha sem fogja közös erejét fellelni. Valódi néperdeket akarnak bizonyos kedvező for-máknak feláldozni; pedig közös képviselőket nem szoktak a kényszer, hanem csak a közös meggyőződés útján terem-teni. A közös birod. tanács irányában rokonszenv inkább apadó mint növekedő félben van s ez eszme által több hi-nép sértve érzí magát. Hisz a fő-ök, mely a Magyarorszá-gal való egyezkedést akadályozta, éppen az, hogy ott is va-lódi érdekeket kedvező-formáknak akarnak feláldozni. A forma is, melylyel a miniszterium a császári határozatokat kinyilatkoztatja, aggodalmat gerjesztő . . .

Itt az elnök ur, Auersperg herceg figyelmezteti a szó-nokot, miszerint a megjegyzések nem a részletes vitába va-lók. Gróf Thun ezt tagadja. Auersperg herceg a háznak

véleményét kéri; a gyűlekezeti többsége gróf Thun ellen nyilatkozik. A gróf erre félbeszakítja beszédét s leül. Ezzel a felsőházból az ellenzéki szónokok el voltak nemítva.

A negyedik szakasz, gróf Laris ajánlatára a felirathoz elmaradt. Ennek helyébe azonban gróf Clam-Gallas, hogy mégis legyen valami esztörető a felirathoz, e sorokat aján-lotta: „Ünnepélyesen üjtjük meg ma is azon Felség előtt már ismételve kijelentett fogadást, miszerint minden megsér-tését a császári tekintélynek, valamint minden megtámadást, mely a birodalomnak egysége s így ennek fennállhatása el-len irányoztatnak a legnagyobb mértékben fogjuk visszautasi-tani. Reméljük, miszerint ezen fogadást, mint komoly intés, nem fog Magyarország határaiban meghallgatlanul elhangzani.”

E sorokat a felirathoz be is iktatták s gróf Clam-Gallas fölök nagy hatást vár a hazában.

Az alsóház felirati javaslata.

Cs. kir. Apostoli Felség!

A Felség megbízásából, miniszteriuma által, a ma-gyar országgyűlés feloszlata alkalmából, a követek házá-hoz intézett közléseket s nyilatkozatokat ez utóbbi tisztelet-tel fogadja, s azok magas jelentőségénél fogva arra kész-tetve érzí magát, hogy érzelmeinek egy Felséghez inté-zett tiszteletteljes föliratban adjon kifejezést.

Mélyen fájjaljuk mi az alkotmányos képviselőnek a ma-gyar királyságban félbeszakadását, annak országgyűlé-sének feloszlata által; — azonban kötelességünknek tart-juk nyilván elismerni, hogy ezen, Felség által megren-delt rendszabály jogilag teljesen alapos volt s a szükség ál-tal mulatlanul parancsollott. Elénken fájjaljuk azt is, ma-gyar országgyűlésnek a birodalmi tanácsai követküldés-től vonakodása következtében, a közelebbi időre az ezen országgyűlés által küldendő követek közreműködését, a bi-rodalmi képviselő tanácskozásainál nélkülözni kellend. Azon-ban azt nem engedhetjük meg, hogy a többi királyságok s országok alkotmányos jogainak gyakorlása, a legsürgetőbb birodalmi ügyek tárgyalása s elintézésében, a magyar or-szágyűlésnek az ebbeni résztvevéstől vonakodása által, a birodalom súlyos kárával megheiusztassék vagy késleltessék.

A követek háza a Felség udalma alatt egyesített összes királyságok s országoknak az egy s oszthatlan bi-rodalomra összekötöttségét, a m. évi oct. 20-ról s f. évi ebr. 26-ról kelt alaptörvények tartalma s mérve szerint, in-gatlan hűséggel ragaszkodik. A nemzeti egyenjogúság s au-tonóm élet, szabadság kifejlesztése, szellemi s anyagi hala-dás, s századok óta összenőtt érdekek gyarapodásának biz-tosítása csupán a birodalomnak ama hatalma s nagysága-ban találhatók föl, mely ezen az összes részeknek egy egészsze benső összekötöttsége által alapították meg. Ausztria összes népei s fajaikban jogában áll, az annak állami éle-tére s világlására nézve nélkülözhetlen alapfőtételeket meg-örizni, s az azok tagítása vagy lerontása iránti minden ki-vánatot visszautasítani.

E szerint abból, mit Felség kijelentett, a követek háza a legnagyobb meglepéssel ért meg Felségnek azon akaratát, miszerint tántoríthatatlanul a monarchia összes országai számára alkotmányos elvhez s a birodalom alap-törvényeivel tartandja magát, az azok által előállított al-kothmányos alapfőtételeket. Ez iránt szilárd biztosíték fekszik ezen legmagasb akart tényleges megerősítésében; a meny-nyiben Felség megtagadja a megerősítést az 1848-ki ma-gyar országgyűlésnek a monarchia többi országai, s az össz-állam jogaiba ütköző törvényeikkeitől, s alkotmányos jö-vőnk iránt teljes megpyugtást ad nekünk azon császári szó, miszerint az alkotmány változtatásai, ha a népek valódi szükségéi ilyeneket kívánnának, — csupán alkotmányos uton tehát a birodalmi tanácsban s azzal fognak megengedtetni. Továbbá a ház Felségnek azon megújított biztosítási fö-lött is örömd, miszerint a birodalom egységét, valamint az összes királyságok s országoknak törvényesen szabályozott autonómiaját is, alkotmányos szabadságban megörzendi, megszilárdítandja s tartósan életbe léptetendi.

Ezen ünnepélyesen kihirdetett elvekből s azok által megerősített loyalitási s hazafiasági érzelmeinkből emelke-dett bátorságot meríték arra nézve, hogy egész buzgalom-mal kezdjük meg ama nagyfontosságú feladatok tárgyalását, miknek elintézését a birodalom epedve várja; s ehez azon élénk öhajtság csatlakozik, miszerint Felség kormányá mi-előbb képes lehessen, a megfelelő előterjesztményeket a ház-hoz intézni. Mi nem mondunk le a birodalmi képviselőbeni szélesbített részvétel reményéről; s a még most nem képv-iselt országokból követeket legnagyobb örömmel üdvöz-lendjük körünkben; — azonban — ha azok közreműködését nélkülözniük kellene, — minden határozatainkban csupán a jogosság s méltányosság kívánatai s az Ausztria összes né-pe irányában testvériség érzelmei által hagyandjuk magun-kat vezéreltetni.

S ekkép a követekháza bizton reméli, hogy Felsé-gnek a trónbeszédben ünnepélyesen kihirdetett szabad bel-si külpolitikai elveinek létesítése mellett, szilárdaság s szelíd-ség által, Isten segélyével sikertelén a jelen helyzet nehé-zségeit legyőzni. E tárgyban a követek háza részéről teljes odaadás s alkotmányos támogatás felül Felség legkegyel-mesebben biztosítottak méltóztatassék magát tartani!

Pestmegye folyó hó 26-ka bizottmányi gyűléséből

következő köriratot intézte a törvényhatóságokhoz: Kedves barátaink s atyáink! Honpolgári kötelességünknek ismer-tük a ránk neheztelt újabb válság napjaiban, minden más teendők előtt, egy tárgyra figyelmeztetni s fölötti tanácsko-zásunk eredményét mai jegyzőkönyvünkben örökítvén meg, önök hazafiai figyelmét is felhívni reá, — azon tárgyra, melyet nemcsak hazánk, hanem Európa minden népe folyton növekvő részvétellel karol fel s aggodalommal kísér, a hatalom szavával elosztott országgyűléstünkre.

Országgyűlés minden alkotmányos nemzet életében ne-vezetes momentum szokott lenni.

A mi alkotmányos életünkben utóbbi országgyűléstünk nem momentumot, hanem történetet képezett.

Dicsőt, illőt és méltót egy nemzethez, mely százado-kon keresztül védőbástyája volt az európai polgáriságnak; és szintoly gazdagot magasztos hazafiai érzelmeiben,

lelkesezésben, miként nagyszertit ünnemtagadásban — vagyis polgári éretyekben.

Hiven magas küldetéséhez megszüntetni törekedett or-szágyűléstünk mind azt, a mi önkény, és sikeresíteni mind azt, a mi törvény.

Ekként hű képviselője, hű tolmácsa lévén a nemzet érzelmeinek — egyszersmind örököst jövője felett is; ismeretes nemzeti manifestatioja vagyis óvása által el-készítvén a nemzetet ama kétes nagy jövőre is, mely reá várhat.

Talizmánya ez nemzetünknek, — nem engedő kísér-tetbe vinni, megvédő, megővő mindentől;

erőt s bátorságot ad, — hazafias kitartást s önbizal-mat kölcsönöz minden honfának,

és megdöbben előtte az is, ki nem akar benne binni.

Mert egyhangu nyilatkozata volt ez az országgyűlés mindkét házában — vagyis olyan szava a nemzetnek, mely-ről Hármask törvénykönyvünk II-dik részének 3-dik cizme ezt mondja:

„A nép szava Isten szava.” Ilyen országgyűlés előtt tisztelettel kell hogy meghajoljunk.

Es azért mi a hatalom szavával feloszlott ország-gyűlésének — nemcsak egész eljárását, minden cselekvé-nyét s különösen óvásit teszszük magunkévá, — de sőt nyilatkozatjuk, mikép ha lehetne, minden szívdobbanását is szeretnők magunkévá tenni.

Es midőn ezt nyilvánítjuk, egyszersmind kinyilatkoz-tatjuk azt is, hogy országgyűléstünk óváshoz mindenben — s annak minden bettjéhez ragaszkodunk; —

hatalmunkban áll minden törvényes eszközöket fel-használandván annak sikerésítésére,

és nyilatkozatjuk ünnepélyesen végre — s e nyilat-kozatunkat jegyzőkönyvünkben örökítők meg, — mikép az 1861-dik országgyűlés

a nemzet halálára tette magát érdemessé.

Felhíván baráti s rokoni bizalommal önköt is, ebbeli hazafiai kötelességérzetünk testvéreileg osztani.

Midőn ekképen cselekvünk, egyszersmind az ország gyűlésének törvénytelen feloszlata okozta mély megillető-désünk közepette felelemő vigaszt találunk azon tudatban: hogy országgyűléstünk azért oszlát el, mert rendt-leltlenül hű maradt nemzetünk alkotmányához,

és találunk vigaszt s bátorító erőt azon hitben és re-ményben — mikép a nemzetet, melynek ily országgyűlése volt, elnyomni, — sőt eltemetni is lehet egy időre, — de az azért halva nincs, — él a ránehezülő sarkának alatta — de mikép Enkelados valahányszor mozdul sirjában, annyiszor megreszketteti a világot.

Csak önmagát elhagyva halhat meg nemzet. Ha így hal meg, méltó hogy halva maradjon, sorsát megérdemelte.

Hazafiai üdvözlettel maradván,

jegyzette Rákóczi János, főjegyző.

Horvát országgyűlés.

Az aug. 22-iki ülésben napirendre került a határörvi-dék megszüntetése felüti törvényezik. Starcsovich, mint jelentést tevő emel szót, kijelentvén, hogy a határörvidék intézete törvénytelen; ő nem akarja azt föllemlíteni, hogy mily gyakorta ismerék ezt el az előbbi uralkodók, s meg-igérék a határörvidék törvénytelen helyzetét megszüntetni. Az országgyűlés egyhangul elhatározta a határörvidék el-törölését; annak egykor hasonló jogai voltak az ország többi részével, hogy ezek idővel miként változtattak meg, tudva van. A határörvidékek felett a királyhoz fűlt felterjesztésben az igazság tizedrésze sincs kimondva, a monarchia pedig ezeknek közzöni fennállását. Ő sokat hallott a heloták- és fekete rabslógról, de arról soha, hogy ezek mint a ha-tárörvidékek mely sokszor éhen halnak meg. Szónok végre kiemelt azon különféle okokat, melyek a bizottmányt ezen törvényezik szerkesztésére bírák, s azt még egyszer a házfigyelmebe ajánlja.

Az elnök azon kérdésére, hogy a kérdéses törvény-czik elvben elfogadtassék-e, az egész ház fellállással vála-szolt. Most annak pontonkinti tárgyalásához fogtak. — A törvényezikket megelőző indoklás alapelveiben elfogadtatik s annak végleges szerkesztésére — Kukuljevich, Kuslan báró és Zlatovitch urakból — bizottmány nevezetik ki. — A czikk cizme ez: „A horvát slavon katonai határörvidék megszüntetéséről s annak alkotmányos szervezéséről.” Az első szakasz így hangzik: A horvát-slavon katonai határ-örvidék intézete mindenkorra megszüntik; második sza-kasz: a három-egy királyság ősi és teljes alkotmánya azon területre is, mely a horvát slavon katonai határörvidéket képezi kiterjesztetik; a harmadik szakasz a katonai ha-tárörvidékek megkérve való feloszlásáról szól, és azokból részint új megyék képezetnek, részint az országban fenn-állók egyes részek elvétele vagy hozzácsatolása által területi kiterjedésükben változás alá jönek. Szónokok közül többen azt kívánják, hogy a határörvidék megyei szervezése elvi-leg mondassék ki, a terület felosztás azonban az annak idejében kiküldendő bizottmányra hagyassék.

A szerb skupstina válaszfelirata III. Obrenovics Mihály fejedelemhez.

Felség! Legkegyelmesebb ur! Elragadtatva azon ma-gasztos eszméktől és nemes érzelmektől, melyek a trónbe-széd által, a melyben fenséged egy igen fontos célt méltó-ztatott élénk tűzni, kifejeztetek — lép a skupstina fenséged trónja elé, hogy az egész általa képviselt nemzet nevében dicsősegteljes uralkodója iránti azon hálás érzelmeit nyilvánítsa, melyek azon ünnepélyes pillanatban, fenséged beszé-dek hallgatásakor mindenestre csak élénkebben gerjed-tek föl a szerb nemzet szívében, mert ott már régóta léteztek azok szilárdan és ingathatlanul.

Istennek rendelkezése az, hogy a szerb nemzet megpróbáltatásának nehéz napjaiban az Obrenovicsokban mindig a vigasz — és megnyugvásnak forrását lelta föl.

Midőn a m. évi sept. 14-én öreg fejedelmünk Milos halálának híre az egész országot gyászba borította: nem le-

hetett volna Szerbia számára nagyobb vigaszt és gazdagabb pótlást találni, mint azon üzenet, hogy a minden szerb reménye, a fejedelmi fin azonnal átvéve boldogult érdeműs atyja kormányát, hogy felséged mint III. Obrenovics Mihály egy örökösödési joga, mint a nemzetnek annyi ízben ünnepélyesen kijelentett kívánatahoz képest, foglalja el a szerb trónt.

Azon mértékben, a mint fenségednek felejtetlen atyja emlékeiérti gyermekei nagy gyászba bennünk feljult, épp oly mértékben erősödtek reményeink is, látván, hogy fenséged a nemzeti skupstina első megnyitására mily bölcsen és kegyelmesen tanít és utasítá nemzetét.

A mi bizalmunk, fenséges fejedelem, nagy. Rövid kormányának minden eddigi lépései növesztik bizalmunkat fenséged személyéhez és kormányához. A nemzet nem ügyel semmi sugallatokra, törvényes uralkodójának szavain és tanácsadásain kívül. A skupstina határozottan visszautasítja ama gyalázatos híreket, melyek az országban azon rossz akarata szándékkal terjesztettek, hogy a fenséged kormánya és a nemzet közötti viszálykodásnak magvait hintse el. Szilárd a szerb nemzetnek bizodalma fenséges uralkodójában III. Obrenovics Mihály fejedelemben, szilárd mint a szikla és ingathatatlan.

E meggyőződésben a skupstina nyugodtan halad előre fenséged által elébe rajzolt hivatásának teljesítésében.

Felséged nézeteivel az 1860. évi skupstina-törvény, és az 1839-ki senatus-szervezet hiányait illetőleg a skupstina tökéletesen egyet ért és készen nyilatkozik az idevonatkozó fenséged parancsára elkészített előterjesztvényeket elfogadni és azonnal megvitatás tárgyává tenni, mivel azon szilárd meggyőződésben van, hogy az eddigi viszály állapotok ezáltal ki fognak egyenlített.

A skupstina hasonlóképpen belátja eddigi adórend-szerűk hiányos voltát, s szívóbb fakáló köszöntet fejezi ki azért, hogy fenséged eltalálta egy új, a méltányossághoz mért adótörvénye alkotásához való intézkedéseket. Türelmetlenül várja a skupstina a pillanatot, a melyben ezen előterjesztvényről is tanácskozhatik.

Legfőbb ideje volt már, fenséges ur, a nemzeti katonai in ézmények életbeléptetésének, a melylyel fenséged a skupstinát megörvendezteté; a miért is ez a legnagyobb örömmel vevé e közhasznú és megbecsülhetlen intézkedések hírért, a melyek által fenséged a rég sovárgott nép-militiát előállítani szándékozik. Elég telene a skupstina kijelentései és a bála, melyet kitüntethet. Azon lelkesült fogadtatás, melylyel e bir a baba minden vidékén találkozandik, bizonyosága leend fenségednél annak: mennyire a nemzet kívánata és az ország szűkségele vala ez.

Egészen természetes az, hogy fenséges fejedelem, hogy egy uralkodó, ki rövid uralkodása óta annyi, a nemzeti elemet alkotó tárgyról gondoskodott, egészen természetes, hogy egy Obrenovics hazájának politikai jogairól sem feledkezék meg.

Legvégső ideje is volt már azon lépéseknek, a melyeket fenséged országunk politikai jogainak megvalósítására mindjárt trónraléptekor és azon hőnek balála után tett, a kinek vezérlete alatt e jogokat a szerb nép kivívta és vérvél megpecsételte. Maradjon fenséged állandóan a hazafiaság utján, s a szerb nemzet támogatásában helyezett reményben nem fog csalatkozni. Kétszer mondá ki a nemzet skupstináin, hogy leghőbb kívánsága politikai jogainak végre érvényre juttatása. A mit kétszer kimondott: most azt harmincz ünnepélyesen bizonyítja. Ezen célra nézve a jelen esetben a nemzet föltétlenül fenséged korlátlan rendelkezése alá helyezi magát, s fenségedet minden időben bár hová, vagyonával, vérvél, tetteivel és erejével követendő. Mindazt illetőleg, a mi politikai jogjainkra vonatkozik, fenséged helybenhagyásunkat megnyeri.

Hogy fenséged az ország kapuit azon szerencsétlen menekülő előtt megnyitá, a kik a szomszédos tartományokból hazánk kebelére siettek: ezért Szerbia minden tájának lakója áldja a nagylelkű ifjú fejedelmet. Az általa nőtetszelen fogadott nemzeti politika e jelenségeinek annál lelkesítőbbeknek kellett lenni, mivel az előbbi kormány lealázó politikája határainkon oly intézményeket alkotott, melyek egykor éppon egy áztathatták volna vérvél a mi, mint a császárság határait.

Ma már — bála fenséged bölcs rendelkezéseinek — a határok állapota mindkét részlől veszélyen kívül van helyezve. Mindezek által testvéri rokonszenveink meg lönek nyugtatva; természetellenes is lenne kívánni tőlünk, hogy testvéreink jajkiáltásaira ne legyen érzékünk. Az egész szerb nemzet nevében kéri a skupstina fenségedet, hogy Szerbia jövődöre is az ártatlanul tildözötték menhelye maradjon, s hogy fenséged kormánya minden intézkedést megtegyen ama szerencsétlenek sorsának enyhítésére, a kik bár a határok által tölünk elválasztva: de a faj és vallás kötelei által szorosan egyek velünk. A nemzet kész a maga részéről testvériesen részeltetni őket a vigasztalásban, és abban a mit Isten nekünk adott.

Egy a legnagyobb rosszak közül — melyek hazánk rágódnak — a kölcsönös bizalom eltűnése. Már két évtized óta aláása e baj az országot, s csak egy orvoság van elene: a fenséged által egy a szept. 14-diki kiáltványában, mint jelenleg magasztos trónbeszédében kiemelt politika az engesztelés politikája, mely fenséged szavai szerint követeli, hogy a személyes ellenségeknek megbocsásunk, a sokaknak kellemetlen multat leplezzük le, orvosoljuk meg, és fedjük el, a nélkül hogy a megtörténteket újra lelepleznük, a minek sohase lenne vége. A mit fejedelmünk elfeled, nem szabad nekünk és nem akarjuk azt mi sem emlékeztetünkbe bevénni, hanem azon kérjük fenségedet, hogy ezen a közcsendre nézve elkerülhetlen állapot tartós megszilárdítására hasznosnak itél intézkedéseket tegye meg fenséged, t. i. hogy senki kedvéért kivétel, kímélet ne történjék, legyen bár az illető vétkes alacsony, vagy magas rangú polgár vagy hivatalnok. A nemzet tudja, hogy fenséged szíve igazságos, s azon erős meggyőződést táplálja, hogy fenséged őket mindnyájukat mint szigorú, de igazságos atya, minden kivétel nélkül erős kézzel vezetendi tdivs alapelveinek utján.

E tekintetben, s általában Szerbia boldogságáért határozottan kéri a skupstina fenségedet, hogy a tisztvisel-

ségre különös figyelmet fordítani méltóztassék. A tisztviselők életszervek, s ba feladataiknak jól felelnek meg: az állam testület is jó lábon álland.

A skupstina is éppon egy elíteli, mint fenséged, mindazon nem igazolt nézeteket, melyeknél fogva sokan jogosultaknak biszik magukat az államhivatalokra. Fenséged feladata megítélni: ki ért valamihez? S mihelyt fenséged meg nem engedendi, hogy bár ki is beleavatkozzék ezen uralkodói jogba: legkevésbé sem kételkedik a skupstina, hogy akkor minden hivatali állomás a legjelesebb és derekabb egyénnel fog betölteni. Fenséged trónbeszéde élénk képét adja gazdasági állapotunknak.

Bármily szomorú legyen is e nyomorúságunkat látnunk: mégis örvend a skupstina, hogy fenséged fáradott országunk nyomorult helyzeteinek áttekintésén és áttanulmányozásán; reméli a skupstina, hogy fenséged eltaláljandja a segély módját is enyhítésére ezen szomorú állapotnak, melyet fenséged nem hízkelvén gyöngeségeinknek, a nép szeméi elé tárt, mint atyja gyermekével teszi, hogy őket javítsa és vezesse. Ha ugy vesszük is fel a helyzetet a mint van: A Szerbia szellemi és anyagi előhaladásának azon célját elérendi, melyet fenséged meghatározni méltóztatott.

Azért örvend a skupstina, hogy fenséged sem magát képzelődésekkel nem ámitja; de kétségbe sem esik, hanem a helyzet érett megfontolásával Szerbia jólétére a legjobb biztosítókat teszi. Ily határalan bizodalommal adja át magát a skupstina a szerb néppel egyetemben fenséged bölcseségének, mig az isteni gondviseléshez áldásért könyörög fenséged fejedelmi trónjára, s fenséged életpárjára, Julia nemes fejedelemnőnkre.

Kelt és közzétetett a menybemenetel napjára egybehívt skupstinában, aug. 8-kán, 1861, Kragujeváczon.

Fejedelmi fenségednek
hű és engedelmes alattvalói.
(Következnek az elnökök, titkárok és az összes képviselők aláírásai.)

Utastás.

A hajduk igazgatására s a rabokkali bánásmódra felügyelettel megbízott alispán részére; egy a fenni eljárások körül azon alispán rendelkezése alá helyezett porkoláb és hajduk kötelességei miként teljesítésére nézve.

(Folytatása.)

Porkoláb kötelessége.

A fogdák feletti intézkedő alispánoknak azok körüli szakmái szerint, a porkolábnak is kettős szakmai szabátván, teendőit illetőleg.

I. sz. Szakma.

A porkolábnak teendői a hajdukkali bánás módát illetőleg:

1-ször. Felügyel a porkoláb, hogy a hajduk mindegyike kötelességet pontosan teljesítse, rubájára nézve csinos és tiszta legyen, mindig illendően felöltözve s viseletével jót-rányt el ne kövessen.

2-ször. A hajdukat kötelességeikből kifolyó teendőikre gyakran figyelmezteti, őket az örökös körüli és tisztelges s más katonai forgásokon gyakorolja, öltözeteiket s különösen fegyvereiket gyakran vizsgálja, s a tapasztalt hiányokat az intézkedő alispánnak feljeleníti.

3-szor. A hajduk jelentéseit, különösen a hajdu-tizedes által kihallgatván, az érdekesebbeket jegyzésbe veszi, s az intézkedő alispánnak bejelenti; szintén oda jelentve a hajduk kihágásait, sőt az alispánnal lévő havi lajtsromban minden legény neve után a viseletéről megjegyzést havonként beírja.

4-szer. A meghalálozott, vagy hibája miatt az alispán által elbocsátásra ajánlott hajduk helyébe másokat terjeszt fel kinevezés végett.

5-ször. Hajduk a porkoláb saját különös munkájára nem fordít, hanem mivel azok a megye közönséges szolgálai, a szolgálatot közöttük egyaránt felosztja, s felügyel, hogy kivált a rabok melletti örökösben a terhet egyiránt viseljék.

6-szor. Felügyel, hogy a hajduk egymásközt ne perlekedjenek, civakodjanak, a rabokkal embertelentl ne bánjanak, ör, vagy kirendelt kötelességeik helyéről ne távozzanak.

7-szer. A városban támadó tűzvész alkalmával, a künn lakó hajduk is azonnal a megyeházánál megjelenvén, közlölök a fogdáknl az őrt a porkoláb megkötözteti.

8-szor. Megyei gyűlések alkalmával a terem ajtaja elibe ör-hajduk rendel, egy a megyeház kapuja alá is, ez utóbbi fegyveresen állván. (Folytatjuk.)

KÜLÖNFÉLÉK.

— Némely bécsi lapok közlebről azon hirt terjesztették, mintha az octoberi diploma után Magyarországra visszakebelezett, tehát sem jogilag, sem tényleg nem létező Szerb vajdaság ügyeinek legfelsőbb helyeni vezetésére egy külön tanács állítanék. A „Sürgöny“ hiteles értesítés nyomán állítja, hogy e hir alaptalan s a miniszteriumban ilyesmi elő nem fordult.

— Pestváros aug. 28-ka közgyűlése, Dr. Havas Ignác indítványára, Deák Ferencznek az országgyűlés által elfogadott Óvását egyhangulag magáévá tette.

— A bécsi közléstánács aug. 27-ki ülésében Schiel képviselő Schmerling államminiszternek, mint az alkotmány vértanujának bizalmi szavazatot indítványozott. Ez indítvány azonban Kuranda ur azon indoklására, miszerint a közléstánács nincs jogosulva közjogi tárgyakkal foglalkozni, megbukott.

— Országbíró gr. Apponyi György és főtanácsosmester Majláth György önmaguk három heti szabadságidőt nyertek.

— A budai rózsadombon kísérletet tettek gyapotnövény-termesztéssel. Az elvetett kétéfélé mag kikel, egyik még egészen zöld állapotban van s nem virágzik, a másik fajtan háromféle színt virágok diszlenek. Természetes, hogy

ebből még nem lehet tudni, vajjon fog-e sikertülni hazánk éghajlata alatt a gyapott-termelés.

— Azonban, mint a „Sürgöny“ írja, a Pesthez közel fekvő Domony nevű helységben oly jó kávé termett, mint bármely külföldi.

— Pesti lapok folyvást tele vannak adó-executiókrol tudósításokkal. Ugy látszik, a szept. 16-káig ígért felfüggesztés csak a papíron maradt.

— A pesti királyi tábla izraelita jogászokat nem bocsátott ügyvédi vizsgára. Ez ellen az izraelita ügyvédjelöltek egy emlékiratot szándékoztak a kir. táblához benyújtani, melyben hazai törvényeinkre hivatkozva bizonyítják be azon állítás alaptalanságát, mintha törvényeink elleneznék a zsidók ügyvédkedését.

— Pesten a „nemzet gazdaszanyai“ e hét folytán nagyszertű kiállítását rendeztek a gazdasszonyság körébe tartozó termények- és készítményekből.

— A magyarországi szerbek irodalmi egylete, aug. 29-re mint Tököl Sábass születésének százados évnapjára Ujvidéken nagyszertű ünnepélyt rendeztek, melyre több magyar író is meghívott. A magyar tudós társaságot b. Eötvös aelnök képviselte; a pesti hírlapok részéről Urházy György barátunk ment el.

POLITIKAI HIREK.

— A „Times“ sajnálkozik Ausztria fölött a zavarokért, melyekbe saját hibája által bonyolította magát. Példaképpen azt hozza föl, hogy most katonai erővel hajlja be az adót Magyarországon. Régi barbar eljárás, ugymond, s nem hinné ez ember, hogy egy mivel ország kormánya századunkban ráadhassa magát. Aztán ajánlja Ausztriának, kövesse Angolország példáját, és így szól:

„Husz-harmincz évvel ezelőtt valamennyi gyarmatunk részint föl volt lázadva, részint fel készült lázadni. Mi levetkeztük minden büszkeségünket s elbizottságunkat, s a mit csak kívántak, megadtuk nekik. Színügy engedünk közép-osztályainknak, s jöllehet akkor azon jövendőlest hallottuk, hogy ebből az állam és egyház elpusztulása, a szegények harez a gazdagok ellen fog következni, most mégis — midőn e jövendőlés óta már egy egész nemzedék ideje lejárt — mégsem jutottunk közelebb a pusztuláshoz. Ha tehát Ausztria egy pillanatra megszüntetvén katonai razziait, azt kéri, hogy mit tegyen hát? erre csak azt felelhetjük, kövesse hiven és tökéletesen a mi példánkat s igyekezzék visszanyerni az idegen vagy elidegenített fajok bizalmát.“

— A „M. Post“ azon reménnyel fejezi be Magyarországról szóló vezércikkét, hogy a császár néhány hónap alatt átlátja a hibát és engedi fog.

— A „Constitutionnel“ vezércikkében megjegyzi, mikép „az angol-osztrák követségét egy tory miniszter se, sőt maga Derby gróf se merné javasolni azok után, a mik 1859 óta Olaszországban és Magyarországon történtek. Nem kell félreismerni az angol viszonyokat — ugymond — Angliában még akkor is, ha tory miniszterium til a kormányon, a szabadelvű közvélemény kormányoz, a szabadelvű közvélemény pedig nem könnyen helyesel oly politikát, mely Olaszország függetlensége és Magyarország önállása ellen tör.“

— A „Daily Telegraph“ angol azt mondja: a Niagara zubataga fölött kötelen járó Blonden himbálozásai nem oly nyaktörők, mint Ausztria jelenlegi politikája. Az osztrák szövetségnek Angliában semmi kelendőse; ott irtóznak azon eljárástól, melyet a bécsi kormány Magyarországra irányában követ. Anglia becsüli a magyart azon erélyért és mérsékletért, melylyel alkotmányát védni tudja.

— Azon ítélet, mely Párisban az osztrák kormány és Magyarország közti ügyben nyilvánul, még a legitimisták részéről is csak Magyarországra nézve kedvező.

— A „Siecle“ szerint a pápa Porosz, Osztrák, Orosz, Bajor, Belga és Spanyolországhoz titkos manifestumot küldött, melyben panasol a francia császár ellen, mint a ki a helyet, hogy őt oltalmazná, inkább áldozatul szánta. A „Siecle“ természetesen kárhoztatja e lépést és a francia hadaknak Romából való kivonását követeli. Utána a független lapok is hasonló tesznek. A hivatalos lapok hallgatnak.

— A „Siecle“ és „Op. nat.“ hirszerint felhatalmaztattak, hogy a pápa világi uralma ellen igazsagassan.

— A turini hivatalos lap közli, hogy aug. 21—22-ke éjjel S. Benedetto del Trontonál egy nagy hajóról kiszálási kísérlet tetetett, mit azonban a nemzetőrség megghiusi. tott. Az „Opinione“ megjegyzi, hogy e hajó Triestből jött, s azon hajók egyike, melyek Triestből a nápolyi partokra aféle segélycsapatokat szállítanak.

— Hir szerint Cialdini újabb csapatokat kért, hogy a fölkelőket egyszerre támadhassa meg.

— Belgrád, aug. 29. A skupstina minden törvény-lavaslatot elfogadott s csupán a népek néhány sérelme maradt még hátra. Csütörtökön a hercegnél Kragujeváczban diszebed fog adatni.

— A „Patrie“ a finn nép szenvedései, igényei és jogairól beszél, szóval, a finn kérdést szűnyegre hozza, s így most már újabb kérdéssel gazdagodott a kérdések száma. Minekutána elmondja, mikép a finnek helyzete a magyarokéhoz hasonló s eredetük is rokon, elmondja a finnek történetét s jogaikat kifejti. Azután egy kis fenyegetést intézve Oroszország ellen, e szavakkal végzi: „A finnek ügye viszonyos összeköttetésben áll azon nagy mozgalmakkal, melyek most Európa figyelmét foglalkodtatják. Fontos dolog, az, hogy az orosz birodalom déli és északi részében ugyanazon igazságosságot és függetlenséget követelők eszmék nyilvánulnak, melyek az abszolút kormányokat végre kényszeríteni fogják arra, hogy azon jogokat és törvényeket, melyekbe beleegyeztek, legalább elismerjék és tiszteletben tartsák, mig a jövő az elnyomott nemzetiségeknek többet is nyujthat.“

— Porosz-Lengyelországból írják: A porosz kormány a pozeni, porosz királysági és a szileziai lengyel papi hatóságokat felhívta, hogy az ugynevezett forradalmi szellemű nemzeti daloknak a templomokban énekletét tiltsák.

meg. Ezek azonban vonakodnak engedelmessé válni, s különösen az opatowi prépost ily választ küldött be a porosz kormányhoz: „Szenstelenítés bűnét követném el, ha eltiltanék egy oly éneket, mely valódi ima s a melyben a Magasságbeli kenyer, ruházat s menhely kértik. A bűnösök imájától felni pedig, annyi, mint Nabukodonozor életelen szobrától remegni. Mától kezdve, miután a porosz kormány oly nagy erőt tulajdonít a „Boze eos Polska“ éneknek, s fél tőle, mint a kegyetlen Heródes a gyermek Jézustól — ígérem, hogy azt a legbuzgóbban terjeszteni, s tanítani fogom rá magam nem csupán az iskolás gyermekeket, hanem a felnőtteket is. Lelkiismeretem megsértése nélkül lehetetlen a kormánynak engedelmessé válni, mert langylegyek.”

— Amerika. Érdekes a következő sürgöny: Cstörtörökön tudósítás érkezett, hogy az ellenség 20,000 és néhány emberrel három hadoszlopban előnyomul. Lyon tkb azonnal az ellenség elé indult. Másnap reggel ott állt házával Dug Spring előtt. Az összecsapás délután 4—6 óra között történt. 270 lovas Lyon táborából, midőn egy dombról leereszkedett, alant a völgyben 3—4000 emberből álló ellenséges csapatra talált. Minthogy vissza nem vonulhattak, neki rohantak a csapatnak és 5 ember veszteséggel keresztülvágták magukat. Ekközben az ellenség tömegben előnyomulni kezdett, de a szövetségi tüzserg visszanyomta.

— New-Yorki levelek szerint Napoleon hg. Dél-Amerikába szándékozik.

Ujabb. A reichsrath alsóházában a felirat felett aug. 29-én folyt vitatkozásról következő távirati sürgönyt hoznak a pesti lapok: Hasner tetszéssel lépett fel Smolka ellen. Ciam kimutatja, hogy a háznak joga van a testvéri vizsgálódás felett véleményt mondani, és hogy lehetetlen Ausztriában a foederatív állam.

Waser békítő szellemben tartott beszédet a magyar kérdéssel, szerinte a forradalomból eredhető jogok nincsenek, de vannak a forradalom elleniek. Az uralkodónak joga és kötelessége, gondoskodni az állam fentartásáról; Ausztria főnállása politikai szükségesség, ha összerombolatnák, Magyarország nem

fogna romjain új életre kelni. Ki fogná közülünk a transactiót visszautasítani, habár más alakban is, csak hogy alkalmas legyen az egyetértést és az állam létét biztosítani.

Rieger tagadja a ház illetékességét a magyar kérdésben szavazhatni. A Magyarország és Ausztria közötti összeköttetést szükségesnek tartja, de nehogy a szükség parancsolta korlátokon túl menjen ezen összeköttetés. Magyarország bizonyára érzi, hogy nem létezhetik magyarok nagy állama. Ausztria feladata: a Kelet és Németország közötti kis nemzetiségek őtalmazása. Magyarország be fogja látni ezen szükségességet és nem lép ki az összeköttetésből; Magyarországnak fel kellene adnia a katonaiállás és adómegszavazási jogot. De a ministerium balösvényre lépett, az erőszak útjára. Szólt tagadja, hogy Magyarország eljátszotta alkotmányát, a februári pátenst az octoberi diplomáciától eltéréseit bonczolja; a nemzetiségek többsége — ugymond — a februári pátenst ellen nyilatkozott, és mégis erőt akartak ezen többségen venni. Alkotmányt erőszakkal életbe léptetni akarni képtelenség. — Nem marad egyéb hátra, mint, hogy a császárra hagyassék, hogy találjon kimenekvő utat ezen bonyolodott helyzetből.

— Pestmegye augusztus 26-kai bizottmányi ülésének az országgyűlés óvására vonatkozó határozatát egy aug. 28-áról kelt m. k. helytartótanácsi intézvény, mint olyat, mely által Pestmegye „törvényhatósági jogainak határait túlhaladva az országgyűlés elosztása ellen tiltakozni s ez által a királyi jogokat megtámadni merészelté”, ö Felsőének legk. parancsa következtében megsemmisíti; kötelességévé tévén a megyének, hogy további intézkedésekig bizottmányi üléseit s ennek működéseit azonnal megszüntesse s minden tárgyalásokkal és bármily vitatásokkal felhagyjon. A csekély számú ta-

gokkal még együtt ült bizottmány ezen a bizottmány teljes számának közreműködését és érett megfontolást igénylő rendeletet folyó évi sept. 30-án tartandó rendes bizottmányi ülésében határozta tárgyalás alá vétetni.

Ujvidék, aug. 29. A magyar Akademia küldöttsége reggeli két órakor érkezett meg, s örömmel, zeneszóval fogadtattott. 8½ órakor kezdődött Tökölly százéves születésünnepé egyházi szertartással. Atanaszkovics püspök celebrált. Istenitisztelet után vette kezdetét a tulajdonképeni ünnepély a városház udvarán; szónoklatokkal, alkalmi költemények szavalásával, s Szerémszék alispánja Szubotics által tartott emlékbeszéddel, melyben melegen ajánlta a szerb és magyar nemzetiségek közötti testvériséget.

Délután 2 órakor díszlakoma tartott 150 terítéssel, melynél pohárköszöntéseket mondtak: Atanaszkovics, Koics, Toldi, Branovacky, Csernovics, Podmaniczky, Sztratinovics, Szubotics, Miletics, Ignatovics, Vrbancsics, Kolar, Turkovics sat. Az Akademia, a szerbek és magyarok testvérülésére emelt poharak lelkesültséggel fogadtattak.

A város szerb és magyar nemzeti lobogókkal volt díszítve s este kivilágítva.

— Varsóban aug. 23-án politikai gyilkosság követtetett el. A titkos rendőrség egyik főügynökét akarták felakasztani, de nem találván őt lakásán a rajongók, egy alárendelt hivatalnokot kötöttek fel kárpótlásul. Negyven, többnyire fiatal ember fogott el e tett gyanújából.

Gabonaár Kolozsvárt aug. 29-én 1861.

(Bécsi mérője osztrák értékben.)

Tisztbúza 6 frt — kr. Elegybúza 4 frt 87 kr. Rozs 4 frt — kr. Árpa 2 frt 40 kr. Zab 1 frt 60 kr. Török-búza 4 frt 75 kr. Pityóka 1 frt 70 kr. Marhahús 17 kr.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

H I R D E T E S E K.

HIVATALOS.

5820. 1861. Főkorm. számhoz.

(252) (1—1)

Csödhirdetmény

a magyar-óvári felsőbb gazdasági tanintézetben megüritült igazgatói állomás betöltésére.

Magyarország Mozsony vármegyében Magyar - Óvári létező felsőbb mezei gazdasági tanintézetben ürességbe jött igazgatói állomás megnevezése végett a bel- és külföldi illetékesekre (Competent) nézve a csödt ezenel megnyitatik

A kérelmeseknek a közönséges tudományos műveltségeken kívül különösen s kiemelöleg bé kell bizonyítaniuk a mezei gazdasági fő- és mellék-tudományokban s rendtartásokban szerzett elméleti és gyakorlati kiképzettségüket, valamint egy gazdasági üzlet vezetésére gyakorlatilag megmutatott alkalmas voltukat is. hogy ezekből kitűnjék, miként egy terjedelmes magasb mezei gazdasági tanintézetet mint főnök vezetni s a gazdasáztól — mely egy a fő tanulmányok közül — rendszeres előadásokat tartani képesek.

Ez állomással rendszeresített 3150 o. é forint évi fizetés, szabad szállás, és a begyűlendő tanpénzekből részesedés van egybekötve Rangja az igazgatónak mint felsőbb államhivatalnoknak, s hivatalos útazásaira nézve napdíj követelési joga a VI-ik napdíj osztályhoz tartozik.

A kérelmek tanúsított kéréseiket folyó év october hava 1-ső napjáig a cs. kir. osztrák kereskedelmi és népgazdasági miniszterséghez Bécsbe postadíjmentesen kötelezetlenek felküldeni vagy ott helyben adni bé.

Sz. 206. t. 1861.

(240) (3—3)

Váltó érvénytelenítés.

Egy, a mult 1858-dik év január 5-dik napjáról kelt 1350 conv. ezüst frtról szóló, Nagy Pétert követöleg, Csiki Alajos s Komlósi Mátyást szenvedöleg illető s forgatmány utján Gámán Zsigmondra szállott s adósk által tökéletesen kielégített váltó-levélt eltévedvén, az ezenel ezen törvényhatóság által amortisáltatni határozatlik. — s kibír etetik, hogy az irt váltó-levelet netalán birtokló, azon érintett váltó-levélt alapján képzelt joga érvényesíthetése érdekében a kihirdetés napjától számítandó 3 azaz három havak alatt, ezen tanácsnál jelentse magát, mivel a kitűzött határidőn túl az irt és eltévedt váltó-levélt amortisáltatván, érvénytelennek fog nyilvánítani. — Sz. kir. Kolozsvár város tanácsa 1861 augusztus 12-én tartott üléséből.

Kiadta Ocsvai Ferencz, fűjegyző.

NEM HIVATALOS.

STEIN JÁNOS

könyvárusnál Kolozsvárt kapható:

Erdélyország legújabb térképe

Oskolai használatra. Kiadta O bert Ferencz.

Ára 4 ft 60 kr. Ugyanaz vászonra felhúva 7 frt 60 kr. o. é.

Koronás szőlőművelés.

Irtá BÁTHI GÁBOR, fintaházi földbirtokos.

11 kömetszetű ábrával.

Az erdélyi gazdasági egylet költségén. Ára 30 kr.

Barmászat

avagy a hasznos házi állatok betegségeinek megismerése és orvoslása; különös tekintettel a gazdasági állatok okszeri tenyésztésére. Ára 3 forint.

Szervezeti javaslat, az erdélyi ev. ref. főtanodák rendezésére. Bizottsági megállapítás nyomán dolgozta: Gáspár János, n-nyedi neveléstanár és iskolamesteri képezde-igazgató. Ára 60kr.

Száz magyar népdal. Gyűjtötte s Bognár I. zongora-kíséretében kiadta Füredi Mihály. Ára 3 forint.

Liszt Ferencz A cigányokról és a cigány zenéről Magyarországon. Ára 2 frt.

Magyar-vagy cigány-zene? Elmefuttatás Liszt Ferencz „Cigányokról” irt műve felett. Irtá Brassai Samu. Ára 72 kr.

Iskolákat illető!

Ámbár könyvkereskedésem iskolai könyvekkel bőven el van látva, mégis megtörténik, hogy nagyobb megrendeléseknél egy vagy más könyvből a szükséges mennyiségű példányokkal rögtön nem szolgálhatok; minőlfogva hogy a beállando iskolai évre megkívántató könyvek beszerzését a **kellő időre** késedelem nélkül eszközölhesem, bátor vagyok az erdélyi t. cz. tanár urakat és népiskolák tanítóit tisztelettel fölkérni, sziveskedjenek a szükséges könyvek mennyiségéről engem minél előbb értesíteni.

Egyszersmind tudatom, hogy minden megrendelésnél némi **kedvezményt** nyújtanok, — **20—30 o. é. frtot meghaladó összegnél pedig illő ingyen példányokkal is szolgálom** a szegényebb sorsu tanulók részére s a szállítási bér fedezésére, mely által a tanulók — bármely távolságban — könyveiket a **rendes bolti áron** kaphatják.

Kolozsvárt, augusztus hó 3-án, 1861.

Stein János,
könyvárus és kiadó.

ÉRTESÍTÉS.

Az erdélyi ref. főtanodák „Szerkezeti Javaslata”-ban a vallás tanulásra, a közép-tanoda V. és VI-dik osztályában kézikönyvül, a ref. püspök ft. Bodola Sámuel urtól 1848-ban kiadott „**Keresztyén Hittan**” levén kijelölve: ezt a kézikönyvet a kiadó püspök ur újabban átnézve, nevezetes javításokkal sajtó alá adta; az első kiadás különben is már el lévén fogyva.

Alóírt az említett kézikönyvnek kinyomatását magára vállalván, az a napokban a sajtó alól ki fog kerülni. Tisztelettel fölkéretnek azért a főtanodák t. cz. igazgató-tanárai, méltóztassanak alóírtat értesíteni, hogy a főnemlített „Keresztyén hittan”-ból a már beállando iskolai év kezdetével hány példányt lesznek szivesek elfogadni eladás végett? mert a régi kiadás, ha még lenne is ebből a tanulók kezében, bajosan lesz használható.

Ára egy példánynak fűzve 60 kr. o. é.

Minden 10 példányra 1 ingyen-példánnyal szolgálom.

Kolozsvár, aug. 28-án, 1861.

Stein János, könyvárus.